

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/353/2021
Identifikačné číslo spisu: 5918200838
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5918200838.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ W. M., bývajúceho v T. XXX, 2/ W. M., bývajúcej v T. XXX, zastúpení advokátkou JUDr. Monikou Marjanovič, so sídlom v Košiciach, Urbánkova 1562/6, proti žalovaným 1/ Prvej stavebnej sporiteľni, a.s., so sídlom Bratislava, Bajkalská 30, IČO: 31 335 004, 2/ U9, a.s., so sídlom Bratislava, Zelinárska 6, IČO: 35 849 703, zastúpenej splnomocnencom STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s.r.o., so sídlom Bratislava, Dunajská 15, IČO: 36 795 038, 3/ W. I., bývajúcej v M., B. XXXX/XX, zastúpenej splnomocnencom Hudzík & Partners s.r.o., so sídlom v Poprade, Mnoheľova 830/15, IČO: 47 251 654, o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 5C/12/2018, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 21. novembra 2019, sp. zn. 9Co/131/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovanej 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1.Okresný súd Ružomberok (ďalej aj ako, „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 29. januára 2019 č. k. 5C/12/2018-347 zamietol žalobu žalobcov o určenie neplatnosti opakovanej dobrovoľnej dražby ich domovej nehnuteľnosti s pozemkom, v žalobe bližšie špecifikovaných (výrok I.). Žalovaným náhradu trov konania nepriznal (výrok II.).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 21. novembra 2019, sp. zn. 9Co/131/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, ktoré si sami spísali aj podpísali (č. l. 423 a nasl.)

4. Žalobcovia požiadali v dovolaní o odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku s odôvodnením, že v draženej nehnuteľnosti majú spolu s rodinami trvalé bydlisko. V danom prípade ale nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, najvyšší súd tým nemal splnený ani základný zákonný predpoklad pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 1 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

5. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov uviedla, že dovolanie by malo byť dovolacím súdom odmietnuté podľa § 447 písm. e/ CSP, z dôvodu nesplnenia podmienok podľa § 429 CSP, nakoľko nutnosť spísania dovolania advokátom (a aj nutnosť jeho ďalšieho zastúpenia v konaní) je potrebné vnímať ako spôsob eliminácie imperfektných a zmätočných podaní. Dovolanie žalobcov odôvodnené dovolacími dôvodmi podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, v rozpore s § 428 CSP neobsahuje základné náležitosti dovolania, preto by malo byť rovnako odmietnuté i podľa § 447 písm. d/ CSP.

6. Žalovaná 1/ v stanovisku k dovolaniu žalobcov konštatovala jeho podanie neoprávnenou osobou, pretože bolo podané v rozpore s § 429 CSP, napriek poučeniu odvolacím súdom v napadnutom rozsudku. Žalobcovia v dovolaní opakovane iba poukazujú na skutočnosti, s ktorými sa súdy nižšej inštancie vypořádali v dostatočnom rozsahu.

7. Súd prvej inštancie podaním z 26. októbra 2021 (č. I. 557 spisu) poučil dovolateľov o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci podľa § 160 ods. 2 CSP, súčasne ich vyzval, aby v lehote 14 dní od doručenia výzvy predložili súdu splnomocnenie oprávňujúce advokáta na ich zastupovanie v dovolacom konaní a v prípade, že sa mienia obrátiť na Centrum právnej pomoci, aby v rovnakej lehote predložili doklady preukazujúce, že sa na centrum so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci obrátili.

8. Dovolatelia na výzvu súdu v stanovenej lehote predložili splnomocnenie udelené advokátke JUDr. Monike Marjanovič na svoje zastupovanie v dovolacom konaní a doručili súdu dovolanie podpísané týmto právnym zástupcom.

9. Podľa zistení súdu prvej inštancie vyplývajúcich z jeho úradného záznamu z 24. novembra splnomocnená advokátka žalobcov potvrdila súdu, že zastupovanie žalobcov v dovolacom konaní prevzala mimo Centra právnej pomoci. Podľa záznamu súdu z 25. novembra 2021 Centrum právnej pomoci, kancelária Liptovský Mikuláš súdu potvrdilo, že žalobcovia sa naň obrátili za účelom poskytnutia právnej pomoci, svoju žiadosť ale následne zobrali späť, vec evidujú ako skončenú (rub č. I. 574).

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov treba odmietnuť.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

12. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny

dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

13. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

14. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ splnomocní advokáta až po podaní dovolania (a uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie), podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je.

15. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 CSP upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

16. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP teda predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

17. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 CSP vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 CSP). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

18. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia napadli dovolaním zo dňa 21. januára 2020 rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 21. novembra 2019, sp. zn. 9Co/131/2019. Toto rozhodnutie, ktoré podľa doručky prevzali žalobcovia dňa 19. decembra 2019, obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní a o nevyhnutnosti spísania dovolania advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Dovolanie žalobcov bolo adresované dovolaciemu súdu a doručené súdu prvej inštancie dňa 21. januára 2020. Dovolatelia pri podaní dovolania neboli zastúpení advokátom ani advokátom nebolo spísané. Žalobcovia v dovolaní zároveň požiadali o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Prvoinštančný súd o tejto žiadosti rozhodol uznesením z 12. marca 2020 č. k. 5C/12/2018-513 tak, že oslobodenie od súdnych poplatkov žalobcom priznal. Žalobcom pritom počas konania nebolo súdom prvej inštancie, resp. odvolacím súdom poskytnuté poučenie o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci podľa §

160 ods. 2 CSP, preto prvoinštančný súd pochybenie odstránil poučením žalobcov podaním z 26. októbra 2021. Následne dovolatelia v súdom stanovenej lehote predložili splnomocnenie pre svoje zastupovanie v dovolacom konaní udelené advokátke JUDr. Monike Marjanovič a súčasne doručili súdu i dovolanie z 15. novembra 2021 so všetkými náležitosťami v zmysle § 428 a § 429 CSP, ktoré označili ako Doplnenie dovolania zo dňa 21. januára 2020.

19. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. (Jediná výnimočná procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie vád, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom). Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia odvolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

20. Pokiaľ dovolatelia podali dovolanie nespĺňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. ich nedostatky do uplynutia lehoty na podanie dovolania neodstránili (a nejde o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 CSP), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené úplne, a tak vznikol právny následok v podobe neprípustnosti dovolania, na ktorom nemôže ďalšie konanie dovolateľov nič zmeniť. Dovolatelia boli v napadnutom rozsudku riadne poučení o povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní a o nevyhnutnosti spisania dovolania advokátom. Žalobcom nebolo počas konania súdom prvej inštancie, resp. odvolacím súdom poskytnuté iba poučenie o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci podľa § 160 ods. 2 CSP, ktoré pochybenie prvoinštančný súd odstránil (pozri bod 18). Žalobcovia nevyužili možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, ale zastupovanie v dovolacom konaní advokátom a ním spísanie dovolania si sami zabezpečili vlastnou iniciatívou, t. j. mimo právnych účinkov povinnej výzvy súdu podľa § 160 ods. 2 CSP v rozsahu poučenia o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci ako alternatívy k získaniu zastúpenia advokátom pre fyzické osoby, ktoré v dôsledku svojej materiálnej situácie nemôžu využívať právne služby advokáta a tým im umožniť riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, k čomu ale došlo zjavne až po uplynutí lehoty na podanie dovolania (advokáta na spísanie dovolania a na zastupovanie v dovolacom konaní si mohli zvoliť už skôr, t. j. počas lehoty na podanie dovolania, k čomu ale nepristúpili, napriek včasnému a riadnemu poučeniu odvolacím súdom už v napadnutom rozsudku). Akceptovaním zvolenia si advokáta žalobcami, ktorý im spísal dovolanie a prijal ich zastupovanie v dovolacom konaní až po uplynutí lehoty žalobcov na podanie dovolania cez následky absencie poučovacej povinnosti len v rozsahu možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci na zabezpečenie zastupovania a spisania dovolania advokátom, bez jej reálneho využitia, nemôže v konkrétnom prípade prelomiť všeobecne záväzné ustanovenia zákona o podmienkach prípustnosti dovolania a týmto spôsobom konkrétnemu dovolateľovi, t. j. žalobcom de facto poskytnúť právne ničím neodôvodnenú výhodu v podobe predĺženia lehoty na podanie dovolania spĺňajúceho všetky náležitosti. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že dovolatelia boli okrem vyzvania na predloženie dokladov preukazujúcich, že sa v stanovenej lehote po opomenutom poučení súdom skutočne obrátili na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci, vyzvaní i na prípadné predloženie plnomocnenstva udeleného advokátovi na ich zastupovanie v predmetnom (dovolacom) konaní ak mienia na svoje zastupovanie splnomocniť advokáta, a v dobrej viere sa takouto

nesprávnou výzvou súdu možno i riadili a v stanovenej lehote predložením plnomocenstva udeleného advokátke na zastupovanie v dovolacom konaní (mimo Centra právnej pomoci) v podstate výzve v tejto časti vyhovel, pretože už raz vzniknutý právny následok neprípustnosti dovolania nemožno akýmkoľvek ďalším konaním súdu či strany zvrátiť a dovedy neprípustné dovolanie „sprípustniť“.

21. Pokiaľ teda v prejednávacom spore dovolatelia podali v stanovenej lehote dovolanie s vadami podľa § 429 CSP, a tieto boli dodatočne odstránené podaním doručeným súdu prvej inštancie až 18. novembra 2021 (dovolanie spísané advokátom a plná moc udelená žalobcami advokátovi na spísanie dovolania a na ich zastupovanie v dovolacom konaní č. I. 562 až 574), teda zjavne po uplynutí lehoty na podanie dovolania (§ 427 ods. 1 CSP), dovolací súd uzatvára, že dovolatelia neboli právne zastúpení advokátom vo fáze podania dovolania a podali dovolanie, ktoré nebolo spísané advokátom, hoci boli o tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania riadne poučení v odvolacom konaní. Podmienka povinného právneho zastúpenia dovolateľov advokátom nebola splnená úplne, počas celého dovolacieho konania, preto dovolací súd dovolanie žalobcov proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP a to bez zaoberania sa jeho vecnou správnosťou.

22. Záverom dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017 a tiež 4Cdo/190/2019, ktoré bolo publikované pod č. rozhodnutia 39 v Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 3/2020, Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných). Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľoch, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložili v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

23. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.